

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računa za celo stran 36 K, za $\frac{3}{8}$ strani 25 K, za $\frac{2}{8}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Kranjska hranilnica.

Mogočen naval se vrši na „Kranjsko hranilnico“ v Ljubljani. Za milijone vlog so slovenski vložniki že dvignili, stvar pa se rezko nadaljuje tako, da hranilnica ne more do sape. Govori se že, da se hranilnica pripravlja, da začinja utirjevati hipotečna posojila. Teh ima največ na Dunaju, silno veliko pa v Trstu, sorazmerno za „Kranjsko hranilnico“ neznaten del pa na Kranjskem. Ta korak „Kranjske hranilnice“ bi kazal, da se bliža likvidaciji. Slovenskim dolžnikom ne bi izdatno škodovala, ker bi slovenski denarni zavodi radi stopili na njena mesta in bi se obrestna diferenca od zunaj pokrila. Vendar ta vest še ni potrjena. „Kranjska hranilnica“, kar more, prikriva svoj položaj, ki ni tako ugoden, kakor nekateri naivneži mislijo.

V slučaju izgube ne jamči nihče zanjo! Kdor meni, da so naložbe v dunajskih in tržaških hišah varne, se britko moti. Še bolj pa tisti, ki misli, da so papirji, v katerih ima „Kranjska“ denar, povsem varni. Že lani je izkazala velikansko kurzno izgubo. Po sedanjih kurzih je izguba še večja. Razun tega pa se drži „Kranjske hranilnice“ silno pijavk, ki žro, žro in žro. Kar nemškega po Kranjskem leze in gre, ima podporo od „Kranjske“ in sicer ne le nemške šole, ki požro nad 120.000 kron na leto, ne le nemška društva, ampak tudi posamezni nemški „rodoljubi“. Korito pri „Kranjski“ je noč in dan odprto. Zato pa ni čuda, da se je položaj hranilnice zadnja leta poslabšal. Korito namreč porabi nele ves dobiček, ampak tudi obresti rezervnega zaklada. Že 10 let gredo hranilne vloge naložbe nazaj in če bi ne bilo kapitalizovanih obresti, bi lahko vsakoletno nazadovanje bilo celo najmanj izvežbanim opazovalcem jasno. To pa gre v glavo vsakomur, da zavod, ko neha napredovati, gre nasproti poginu! In danes Nemci z žalostjo opažajo, da ne gre s „Kranjsko“ več naprej.

Slovenski vlagatelj hitijo v Ljubljano, da dvignejo svoje denarje in jim vzamejo iz rok orožje, s katerim

nas hočejo uničiti. Mnogo knjižic so vposlale v Ljubljano tudi slovenske zadrage, ki so zanje izdale takoj nove knjižice. Vsi, ki čutijo narodno, pa hodijo od vlagatelja do vlagatelja, da ga opozore pred pretečo nevarnostjo. Pojdite in storite tudi vi tako!

Širite „Notranjca!“

Krvavi dogodki v Ljubljani so donesli že marsikak lep sad za našo pošteno slovensko stvar. Začel se je boj zoper nemško gospodarsko nadvlado. Uspešen je že zdaj ta boj. Nadaljeval se bo z vso močjo. A vspeh bi bil lahko vse drugi, če bi do zadnje kmečke koč prodrl glas o naših narodnih vlogah. Naše časopisje je po kmetih še vse premalo razširjeno, tako da mnoge slovenske vasi o sedanjih smereh narodnega delovanja niso na jasnem. Le pogledjmo: Domoljub, ki je zdaj po kmetih najbolj razširjen, ne zine besedive o naši največji sovražnici o „Kranjski hranilnici“. In kako potrebno bi bilo pojasnilo o gospodarjenju tega zavoda ravno v tem hipu. Bilo bi v interesu varnosti kmetских prihrankov, če bi vsakdo vedel, kaj počenjajo zadnja leta pri tem zavodu.

Dogodki so dokazali, da je naše časopisje vse premalo razširjeno, kajti nesti ni moglo plamenečega glasu v vse naše vasice, nasprotno kmetško časopisje pa ni storilo narodne dolžnosti.

Zato pa podpirajte vsi težavno delo, ki ga izvršuje „Notranjec“. Podpirajte ga z naročbo, podporami in z inserati. Ne bodimo malenkostno zamerljivi, ampak imejmo našo dobro stvar vedno pred očmi.

Slovenci! Slovenke!

V živem in neizbrisnem spominu vam ostanejo žalostni dogodki 20. septembra 1908.

Saj je tedaj tekla nedolžna slovenska kri.

In koliko nepopisljivega gorja je nedolžno prelita kri prinesla prizadetim žrtvam in njihovim rodbinam.

Da nekoliko zlajšamo to gorje in da postavimo spomenik padlima mučenikoma Rudolfu Lundru in Iv. Adamiču, zbirali so rodoljubi po širni naši slovenski domovini milodare za žrtve in prispevke za spomenik.

Nabrале so se v najkrajšem času za naše skromne razmere naravnost velike vsote.

Vsak Slovenec in vsaka Slovenka, ubogi delavec-trpin, priprosti kmet, zavedni meščan, vsi, vsi sloji našega naroda so prispevali v ta sklad.

Slovenska požrtvovalnost lahko služi vsakemu narodu za zgled.

Upravičeno na vas ponosni vam izrekamo tu zaslužen zahvalo.

Toda žrtve onih žalostnih dogodkov so se nam pomnožile.

V preiskovalnem zaporu in v ječah deželnega sodišča ljubljanskega zdihujejo vaši bratje.

Ali so krivi ali niso krivi, o tem nam ne pristojna sodba.

Dobro pa vemo, da so iz slojev, ki so si s trpkim delom služili trdo svoj vsakdanji kruh.

Med njimi so oženjenci s številnimi rodbinami.

In te rodbine so sedaj brez očeta in brez njegovega zaslužka v največji bedi.

Nekatere teh nesrečnih rodbin so znosile že najpotrebnejše stvari v zastavo.

In danes so brez vseh denarnih sredstev in že trka glad na njihova vrata.

Zima se bliža, a nimajo ne drv ne premoga, niti zimske obleke za nedolžne svoje črvičke.

Plačati bo treba stanovanje, toda s čim!

Ali bomo mi mirno gledali to nepopisljivo bedo?

Ne in tisočkrat ne, ker se zavedamo svojih svetih dolžnosti nasproti tem nesrečnim in bednim žrtvam.

Slovenci in Slovenke! Sijajno ste pokazali, da imate srce za trpečega brata.

Danes se znova obračamo do vas s prošnjo, da z milodari lajšate gorje in bedo onim nesrečnim rodbinam, katerih glave se nahajajo v zaporih.

Prosimo Vas, rotimo vas, prispevajte, zbirajte tudi za te nesrečne žrtve in jim lajšajte gorje in bedo.

Prispevke pa pošiljajte našemu blagajniku dr. Alojziju Kokalju, odvetniku v Ljubljani.

Imena darovalcev se bodo izkazovala v obeh slovenskih dnevnikih.

Slovenske liste prosimo za ponatis te naše prošnje.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1908.

Združeni narodni odbor.

Politične vesti.

Pastirski list Antona Jegliča. Jeglič je poslal duhovnikom pastirski list, v katerem med drugim silno napada zadnje krepko narodno gibanje na Kranjskem. Svari in grozi, češ da je greh, če so Slovenci Nemcem v Ljubljani povedali, da so gospodarji. Pastirski list je nastal zaradi tega, ker je nekaj mlajših duhovnikov s srcem sledilo mogočnemu narodnemu pokretu, ki pretresa našo deželo. Tem par narodnim možem velja pastirski list, ki je velika koncesija Nemcem. Nemški listi priobčujejo s slastjo izvodke iz njega. Tako je Jeglič zopet enkrat pokazal, da raje bije našemu navdušenju v obraz, nego da bi se ne zameril Nemcem, ki groze, da prestopijo k protestantizmu.

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije. Spisal Josip Premk.

(Dalje.)

Serafinu bi se itak z drugim ničemur ne moglo bolje ugoditi in zato je stopil skoro smehljaje v prvo sobo, iz koje mu je namignila Ljubislava v drugo, nekoliko manjšo, a jako okusno opremljeno. V kotu je stal klavir, na katerem je bilo naloženo polno not. Videč, da je Ljubislava za saboj zaprla vrata, je pristopil k njej in jo prijel za roko.

„To je tvoja sobica?“

„Da Serafin!“ je jeknila komaj slišno in mu položila glavico kodrasto na prsi.

„O, kako krasno, Ljubislava!“ je vzdihnil Serafin in jo pogladil po bogatih razpletenih kodrih.

„Tu lahko sanjaš nemotena in živiš brez vseh skrbi; nikdar ne vidiš tistih ostudnih obrazov, le odkritosrčni seljački pogledi te pozdravljajo. Da vidiš, in tam skozi okno lahko zreš tja proti holmu, od koder

se beli ono veliko, belo poslopje, moj monastir, oni prokleti, visoki zidovi, za kojimi vzdihujem in obupujem jaz. Da, Ljubislava! Nad tem življenjem, kakršno živimo sedaj, mora kloniti najponosnejša glava, najjačje hrbtišče, ako še hoče hoditi po poti pravice, kakor nekateri nazivljajo to od vseh zakonov suženjstva uklenjeno življenje. Da nimam tebe Ljubislava, tebe, ki si mi edino odkritosrčna, teh tvojih oči, ki mi govore tako ljubeznjivo, teh tvojih jagodnih ustnic, čez katere še ni prišla ostudna laž, Ljubislava, da nimam — tega, oh, bil bi sirota. Glej, koliko je vredno samo eno dobro, ljubeče srce, vsi zakladi sveta so proti njemu ničevost. Zato mi ostani Ljubislava, dobra vsaj ti, vsaj ti se ne vrži temu današnjemu življenju v naročje, le ob strani stoj, opazuj in sodi! Da, vsaj ti mi ostani dobra Ljubislava, da ohranim vsaj en prijeten spomin na to zaigrano mladost.“

Ljubislava ga je zrla molče in težko se je premagovala solz, ko ga je videla tako otožnega.

„Serafin! Nekaj mi skrivaš, berem ti v očeh, da se ti je nekaj pripetilo, česar mi nočeš razodeti. Popolnoma si se izpremenil, o govori, saj vidiš, da togujem in plakam s teboj!“

Češki deželni zbor še vedno ni prišel do rednega dela.

Goriški deželni zbor tudi ta teden ni mogel delovati, ker so laški liberalci in slovenski klerikalci dalje obstruirali. Med klerikalci samimi se je začel odpor proti izdajalski politiki dr. Gregorčiča, ki je njih vodja. No pa to so le glasovi takih, ki bi sami radi prišli na krmilo. V bistvu so vsi jednaki. Laški liberalci jim je ljubši kot slovenski brat.

Vojna nevarnost odvrnjena. Srbi ne začno vojske. Tako je sklenila skupščina. A dobili so zagotovilo, da se nje in Črnogorce oškoduje za aneksijo Bosne stem, da se jim odpre pot do Jadranskega morja.

Idrijski občinski odbor je deželni odbor — razpustil! Seveda je vse to le udarec v vodo, in le nove stroške bodo imeli volilci vsled trme deželnega odbora. Idrija je vsa edina in složna. Pokazala bo Lampetu, da je smešno, če misli proti zavednemu mestu kaj uspešnega opraviti.

Slovenske ulične napise dobi Ljubljana. Deželni odbor je po dolgem zavlačevanju zadevo vendar enkrat potrdil.

Domače vesti.

Štirje učiteljsčniki iz Celovca so se vdeležili sestanka slov. abiturijentov. Celovski nemški časopis jih je takoj naznanil šolskemu vodstvu, ki je nedolžnim žrtvam takoj vzelo štipendije. Fej izdajice!

Tvrdka Peter Majdič, Celje, ima za zastopnika „Turnerja“ Oroszy-ta. Ker ga omenjena tvrdka vzlic zahteve slovenskega trgovstva le noče odsloviti, bi bilo najbolj umestno, da jej pokažejo slovenski

trgovci hrbet. Omenjena tvrdka tudi dopisuje z Oroszytom nemški. Dokazi na razpolago. To ni zavednost veletrgovine!

Velik požar. Velik del eraričnega gozda v Beli pri Idriji je zgorel. Na pomoč je šlo okoli 150 rudniških delavcev.

Osebnosti. Def. učitelj v Starem trgu pri Ložu g. Anton Šeme je imenovan nadučiteljem v Cerknici.

V pastirskem listu se spominja ljubljanski škof slovenskih delavcev, ki delajo v nemških rudokopih. Delo v rudnikih je silno težko delo in naši delavci bi bili dosti bolj zadovoljni, če bi si služili kruh na način kranjskih Nemcev.

Nova knjiga. V Narodni knjigarni v Ljubljani se dobiva roman Brodkovski odvetnik (s pošto 1 K 60 h). Knjiga predločuje silno nemško nevarnost. Odvetnik se je oženil z Nemko, katera je kriva, da postane neznačajan in nesrečen.

Dr. Eger, slovenske matere sin. Umrli je te dni trgovka Terezija Eger, ki je vzgojila sina v našega ljutega sovražnika. Dr. Eger ji je napravil tudi slovensko smrtnico, seveda le zaradi trgovine T. Eger na Sv. Petra cesti, da bi vjel slovenskih odjemalcev. Slovenskega denarja se namreč mož ne brani.

Redne vaje postojnskega salonskega orkestra so se pričele vršiti redno 11. t. m. Prvi koncert, ki se priredi v kratkem v prid skladu za „Sokolski dom“ v Postojni. Drugi koncert pa se priredi v prid naše prepotrebne družbe sv. Ciril in Metoda. Proizvajale se bodo večinoma slovanske skladbe, kar se je sklenilo v klubovi seji.

Iz takozvanih boljših krogov v Postojni se dobi še par gospodičen, ki imajo to nelepo navado, da

In Serafin se je sklonil k njej in jo nežno poljubil v črešnjeve ustnice.

„Ne skrbi Ljubislava! Bodi vesela, žalost ni za mladost! Poj in se veseli zlate svobode, misli name, ako so ti prijetne take misli, a o mojem življenju ne preišluj. Težko je, da, a tarnati je za moža sramotno. Ti edina mi lahko gledaš v dušo, drugi ne! Ne skrbi Ljubislava!“

Rad bi ji bil sicer odkril vse težko gorje, a ostal je molčeč, ker je vedel, da bi jo samo vznemiril.

„Zaigraj raje Ljubislava!“ jo je poprosil čez nekaj časa in jo spustil iz objema.

„Ljubislava je pristopila h klavirju, a Serafin je sedel na divan v poltemnem kotu.“

Počasi so ji zabegali beli prstki po gladkih tipkah in počasi so se izvili akordi iz trepetajočih strun v največjem pianissimu, kot da se boje motiti to grobno tišino. Umirali so in ihteli, prosili in vabili kakor tisti čas, ko jih je slušal Serafin prvič, ko se mu je prvič zgenilo nekaj sladkega v srcu in se je prvič sklonil nad njo, prisiljen od ognja, ki ga tako skrivnostno zaneti mladeniška ljubezen.

Morda je mislila tudi Ljubislava na tisti trenotek, ker vse sanj polne so bile njene zamišljene oči in pesem je naposled plaho umrla, kot se je plaho porodila...

In gotovo bi sanjala Ljubislava in Serafin še dalje, da ni vstopil v sobo pop Filotej in Serafina smehljaje povabil k — mizi.

Toda pop Filotej, ki je menil, da bo zamogel vsaj nocoj udariti na pravo struno se je varal prebritko, ker Serafin je spregovoril cel večer komaj par besed. Ko je videl, da se mu je načrt zopet ponesrečil, je postal tudi sam nekako redkobeseden in soproga Natalija, videča vso to dolgočasnost, je pričela prav nesramno zehati.

Zato se je Serafin kmalu poslovil in Ljubislava mu je posvetila še do vrat.

„Sladko spanje, Ljubislavka!“ ji je zašepetal in ugasnil svečo, da se je dvoje žejnih ustnic zopet strnilo v žejnem poljubu.

„Vstrajaj Serafin!“ se ji je izvilo iz drhtečih prsi in gorka solza je kanila na Serafinovo lice, na kar je izginil za vogalom.

(Dalje prih.)

na ulici in v družbi nemški žlobudrajo. Da so te gospice imele samostansko vzgojo ni potreba posebej povdarjati. Prihodnjič tudi temu nezavednemu, nežnemu stanu ne bomo prizanašali, ampak dotične nežne gospice z imenom objavili. Nemškutarije mora biti enkrat konec v našem naprednem trgu.

Obžalovanja vredno je, da se dobijo v Postojni gospodje, ki z renegatom inženirjem „Hansitom“, ki je rojen Slovenec nemški govorijo. To zamorejo samo nezavedneži storiti. Upamo, da se to v bodoče več ne zgodi, sicer objavimo vse dotične velikane s polnim imenom in brez pardona.

Osebna vest. G. prof. kand. Matko Dolenc iz Postojne je dobil mesto suplenta na Državni gimnaziji v Trstu.

Iz Žirov. Suša je napravila tudi pri nas ogromno škode. Prikrajšani so vsi poljski pridelki. Ravnotako bo dosti menj krme zlasti jesenske. Ubogega kmeta vse izkorišča in oškoduje. Neugodno vreme mu vzame in prikrajša pridelke, njegov edini up. Toda proti temu je brez moči. Lahko pa bi si pomagal drugod, tam kjer mu škoduje nevednost, ker ravno nevednost je kmetov najhujši sovražnik. Ako bi bili kmetje samostojnega mišljenja in bi spoznali svoje razmere in svoj položaj, da bi znali ločiti svoje prijatelje od neprijateljev, da bi se stanovsko organizirali in si pomagali vzajemno drug drugemu, kaj vse bi se dalo napraviti na gospodarskem in kulturnem polju! Nabavili bi si lahko združeno potrebne stroje, nakupili umetnih gnojil, naročili boljših semen in prodajali skupno svoje pridelke. Prirejali bi lahko gospodarska poučna predavanja, in se shajali skupaj k gospodarskim pogovorom. Izobrazbe je potreba, gospodarske in politične. Dobrega čtiva primanjkuje, ki bi vzbujalo človeka k samozavesti in samopomoči. Da bi v času volitve znali poiskati moža iz svoje srede: takega, ki bi bil neodvisen in bi poznal tudi sam vse bridkosti kmečkega stanu, ker le tak bi znal zastopati kmete v postavodajalnih zborih. Dokler bo pa kmet slepo veroval svojim duševnim slepiteljem, toliko časa se mu tudi ne more bolje goditi. Zdaj v zimskem času je čas zato, da premišljujemo svoj položaj in ukrenemo kaj pametnega. Vsi drugi stanovi se združujejo, da pribore boljši kos kruha. Ali naj edino kmet ostane več en tlačan!? Treba je le resne volje in prijete krepko za delo. Pa uspeh ne bo zaostal. Na delo torej! Ne udajati se duševnemu lenarjenju, ter idijotstvu, časi so resni, treba je resnega dela, drugače nas potopi duh časa in gre preko nas in čez nas naprej. Zidajmo mesto cerkva prosto pot do boljše bodočnosti in lepšega življenja, kar bo stokrat boljše za nas.

Kmet.

Pogrešamo nabiralnik družbe sv. Cirila in Metoda v gostilni Žumrovi. Cerknici, pozor! Cerknici, ganite se! V Postojni ima vsaka zavedna gostilna tak nabiralnik!

Postojnski odjemalci so naročili sami vagon moke, ker ne marajo moke mline, ki ima zastopnika

nemčurja Oroszy-ta. Tako je prav! Kakor znano imajo v Postojni vsi trgovci moko iz mline Peter Majdiča, Celje.

Poziv slovenskim trgovcem! Južna železnica nam dostavlja še vedno samonemške dostavne liste blaga „Avisé.“ Zahtevajmo odločno vsi dvojezične. Ta bi bila lepa, da bi južna železnica prisilila, da moramo sprejemati enake „avisé.“ Trgovec.

Planinski izlet. V nedeljo so napravili postojnski planinci izlet čez Javornik v Cerknico, kjer se je pri gospodu Žumru razvila prav prijateljska zahava. Pele so se naše krasne narodne popevke, ki so izzvale obilo pohvale med cerkniškimi rodoljubi. Nad vse je ugajal Stritarjev venček narodnih pesmic, zlasti konečna od Mayerja. Tudi za našo dično družbo sv. Cirila in Metoda se je nabralo nekaj svetlih kronic. Izletnik.

Naš gospod Lusicky uradnik juž. železnice jako rad z dvojno mero meri. Tako je nekemu gospodu na slovensko prošnjo za vozni listek do Št. Petra zavrnil krono z rezkim glasom „drobiž“, takoj za tem pa dal nekemu drugemu, kateri je tudi vzel listek do Št. Petra, iz forenta nazaj. Kako otročje! Vsaj tukaj ko veste, da vemo vsi, da so Vaši stariši pošteni Slovenci, ne kažite svoje renegatske zagrizenosti, in pri tem še na tako smešen način.

Iz Črnega vrha nad Idrijo. Občinske volitve so se vršile dne 12. t. m. Novi občinski odbor bode imel drugačno lice kot so si želeli zdražbarji in župnik. Pristašev svobodne kmečke stranke ni bilo pri volitvi. Častitati jim moramo, da so se držali strankinih svetov. Zdaj imate jasno pred očmi, koliko je močna vaša armada, kakšno zaupanje uživata pri občinstvu. Nadejali ste se, da bode kar vse črno okrog Plešnarjeve hiše na dan volitve. Imeli ste podkurjen ogenj, kako bode napadali in sramotili pristaše naše kmečke stranke, a v neizbrisno sramoto je ta ogenj bruhnil v vaši strehi, konflikt med vašimi pristaši je pač smešen in nepozabljen. To malo število volivcev, katere ste skupaj zbobnali je komaj zadostovalo, da se je sestavil obč. odbor. Sedaj vam ni nihče delal zgage od naše strani. Častna mesta ste si sami zbirali, mandatov ste obljubili veliko več kot ste jih imeli. Na volitev so prišli samo tisti, kateri so imeli zagotovljen mandat. Razume se samo, da je moralo priti do poloma, ker je vsak mislil, da ima zagotovljen sedež v obč. odboru, ker pa v obč. odboru ni toliko prostora, zato je bilo pa „Bog pomagaj“.

Iz Planine nad Vipavo. V 41. številu „Notranjca“ z dne 10. oktobra t. l. je izšel dopis pod naslovom „Iz Planine nad Vipavo. V interesu resnice in v smislu zakona prosim, da objavite sledeče: Ni res, da je vsled trmoglavosti našega g. župana mogel nadučitelj Vuga opustiti cerkveno orglanje, ker mu ob koncu leta ni hotel izplačati zaslužnega plačila in ni res, da radi tega opravlja v cerkvi župan sam posel pevovodje.

Ivan Vuga, nadučitelj.

Pomanjkanje krme. S tem, da zavedna slovenska županstva zahtevajo dobavo sena in drugih krmil — izrecno po „Zvezi slovenskih zadrug“ v Ljubljani, ko-

ristijo le kmetovalcem, kateri dobijo dobro krmo. Deželni vladi, katera je, kakor čujemo, „Zvezi slovenskih zadrug“ zelo — zelo naklonjena, bode s takimi izrecnimi zahtevami istotako ustrezno.

Slovenski srednješolci v Trstu. Nad 300 slovenskih dijakov obiskuje letos srednje šole v Trstu. „Dijaško podporno društvo“ prosi zanje darov.

Kmečka gospodarska zadruga na Velkempolju pri Vipavi prične poslovati že ta mesec. Načelstvo obstoji iz nastopnih: gg. Anton Nabergoj, načelnik, Ivan Frelj, Matija Suša, Ivan Mahnič, Jožef Mislej, Franc Škapin, vsi posestniki na Velkempolju in Mihael Trampuž, posestnik iz Jakovc. Zadruga ima nad 1000 hl vina (mošta) v kletah združenih kmetov. Priporoča se cenjenim odjemalcem, konsumentom, zadrugam, vinskim trgovcem, gostilničarjem po Kranjskem, Goriškem, Koroškem, v Trstu in drugod, posebno pa bratom Čehom naj se poslužujejo naših izbornih vinskih pridelkov. Postrežba točna in reelna, cene zmerne.

Kmečko posojilnico in hranilnico so ustanovili v Begunjah pri Cerknici. Načelnik zavodu je g. Jurij Meden, posestnik v Begunjah.

Kmečko izobraževalno društvo na Vrhpolju pri Vipavi priredi v nedeljo dne 18. t. m. dve igri: Alešovec „Nemški ne znajo“ in J. Štoka „Ne kliči vraga“. Iz prijaznosti sodeluje pri tej veselici tudi „Vipavsko pevsko društvo.“

V Spodnji Idriji ustanove tam rodoljubi prihodnjo nedeljo dne 18. t. m. „Kmečko in delavsko posojilnico.

Vinska kupčija na Vipavskem ni letos posebno živahna! Odprodalo se je prav malo mošta. Cene so nizke.

Smrtna kosa. V Postojni je nenadoma umrla soproga c. kr. sod. kancelista Šilca. Bila je s svojim možem popoldne na izprehodu, zvečer je bila še popolnoma zdrava. Poročena sta bila šele dober mesec. Bila je vseskozi priljubljena radi svojega mirnega in prikupljivega značaja. Pri pogrebu so zapeli pevci Salonskega orkestra žalostinke pred hišo žalosti in na kolodvoru. Želimo g. Šilcu uteho. Rajnico ohranimo v blagem spominu.

Še več, boljših in bolj živahnih državnih pravnikov naj vlada pošlje v Ljubljano, — tako želi celjska „Deutsche Wacht“, ki menda razmer pri ljubljanskem državnem pravdnistvu namenoma noče poznati. „Deutsche Wacht“ seve tudi zahteva, naj se takoj proglasi za Ljubljano izjemno stanje.

V Trnovem pri Slov. Bistrici je umrla gospa Valenčič (Ježkova). Pokojnica je bila obče zelo priljubljena. Sosebno siromaki cele bistriške doline so zgubili z gospo Valenčič svojo največjo dobrotnico. Bodi blagi ženi zemljica lahka!

Iz Žirov. V nedeljo, dne 11. t. m. je predaval tukaj g. profesor dr. Lončar o temi: „Razvoj fevdalizma preko liberalizma do socializma.“ Gosp. predavatelj je umel slušateljem jasno predstaviti razvoj človeške

družbe od prvega pričetka kulturnega življenja do današnjih dni. Predavanje je bilo velezanimivo in poučno ter je napravilo na slušatelje velik utisk. — V nedeljo, dne 18. t. m. bo pa predaval v sokolskem domu g. profesor in ravnatelj mestne realke v Idriji g. dr. Bevk: „O alkoholizmu in njega pogubonosnem uplivu na človeški organizem, kakor na družinsko ter družabno življenje sploh.“ Želeti je, da bi se teh predavanj naše ljudstvo vdeleževalo v kar najobilnejšem številu!

Med ustanovniki nemškega Šulferajna se navaja v „Eckartu“ med drugimi neki Jos. Schneider, trgovec v Ljubljani. Pa ne da je to Schneider sodrug tvrdke „Schneider & Verovšek v Ljubljani“? Prosimo pojasnila! Sicer pa ima ta „slovenska tvrdka“ za svojega zastopnika dr. Vallentschagga, ki je bil še na celjski gimnaziji Slovenec. Heil!

Na Mali Bukovici pri Il. Bistrici oskrbuje reško parno opekarno zagrizen nemški Čeh Zdarski (!). Zadnjič se je izrazil ta možakar v neki boljši družbi, ko se je izključno slovensko govorilo: „Hören Sie mir doch einmal auf mit der komischen Sprache!“ Ni nam znano, na kako stališče se je postavila slovenska družba proti predrznemu izzivaču.

Dr. Lueger je javil dunajskim češkim čevljarjem, da ne smejo svojih otrok pošiljati v češke šole, sicer jim ne da dela za božične obdaritve in tudi ne dobe izpolnjenih učnih pisem. Češki listi pozivljajo mojstre, naj se ne udajo, ker jim bodo Čehi povrnili vso škodo.

Nemci kriče po svojih časopisih, da je bila škoda v Celju in Mariboru neznatna, v Ljubljani pa velika. Samo za škodo na „Narodnem domu“ v Mariboru je zavarovalnica izplačala 1300 K, za škodo na „Narodnem domu“ v Celju in za dve tabli na posojilnični hiši v sredi mesta je izplačala onaista zavarovalnica 1770 K. Skupaj 3070 K. Koliko je pa drugih hiš in druge škode v Celju, Mariboru in Ptuj? Samo v Celju so bile šipe in table pobite menda na petnajstih hišah!

„Kranjska hranilnica“ je društvo, obstoječe iz 65 samih nemških članov. Stanje hranilnih vlog v „Kranjski hranilnici“ pada. Skupni znesek rezervnih zakladov „Kranjske hranilnice“ je padel. Za varnost hranilnih vlog v „Kranjski hranilnici“ ne jamči ne dežela, ne kaka občina — niti člani. „Kranjska hranilnica“ ni podvržena strokovni reviziji. „Kranjska hranilnica“ ima nemško uradništvo — pa ne slovenskega. „Kranjska hranilnica“ vzdržuje nemško šolstvo na Kranjskem. „Kranjska hranilnica“ daruje v nemške namene ogromne zneske. „Kranjska hranilnica“ je glavni steber kranjskega nemštva.

Iz Planine nad Vipavo nam dohaja sledeči popravek: 1. Ni res da so vse ceste in poljska pota na Planini v silno slabem stanju. Res pa je, da so vse v najboljšem, in za običajni krajevni promet v popolnoma dobrem stanju. 2. Ni res, da je g. nadučitelj „Vuga“ vsled moje trmoglavosti opustil cerkveno petje. Res

pa je, da je on sam prostovoljno to storil. 3. Ni res, da sem g. nadučitelja, ko je njegov orglarski zaslužek tirjal, zavrnil, da naj si plačilo pri občanih sam išče. Res pa je, da sem mu vedno njegov zaslužek natančno v poluletnih od občinskega odbora določenih obrokih izplačeval. 4. Ni res, da opravljam sedaj jaz službo pevovodja. Res pa je, da nisem niti pevovodja, niti ud cerkvenega pevskega zbora. Planina nad Vipavo, dne 14. oktobra 1908. Filip Kobal, župan. — Op. urednika: Poizvedeli smo, da je bil naš dopisnik napačno informiran in, da je delal županu krivico. S prošnjo, da dopisniki pazijo, stem krivico popravljamo.

Bodimo dosledni. Nekateri Slovenci se po hotelih radi zglasujejo nemško. Posledica tega je, da začno hotelski uslužbenci z njimi nemški občevati. Uslužbenci ravnaajo prav; če se nemško zglesiš, se mora s teboj nemško občevati. Bodimo vendar dosledni in opuščajmo v zglasilnicah nemščino. — Nekdo, ki dobro pozna hotelsko življenje.

Nemški gadje in slovenski slepci. Nekdo poroča: Na Sv. Jakoba trgu v Ljubljani je špecerijska trgovina, katere lastnik je Notranjec. Ko sem včeraj šel mimo, je stala gospodinja na pragu in mi je potožila: „Odkar imamo trgovino, še nisem tako postavala kot zdaj. Imela sem par osebno znanih Nemk za odjemalke, te so izostale takoj. Za njimi bi ne žalovala, ker jih ni bilo veliko. (Nemci se namreč že dolgo izogibljejo slovenskih trgovin in imajo že davno knjigo, v katerih so navedeni nemški trgovci). Žal mi je pa, da so mi izostale slovenske ženske. Nemški trgovci dajejo namreč zdaj sladkor po 70 h, dočim ga jaz kupim po 76 h. Slišim, da se ženic kar drenja v nemških trgovinah, ki so znižale cene nekaterim predmetom.“ — Sramota za nas Slovence so te besede. Možje, poučujte žene, da smo Slovenci, kličite jim v spomin žalostne dogodke 20. septembra, odprite jim oči, da se ne bodo dale prevariti. Notranjci, ki živite v Ljubljani in oni, ki imate nezavedne sorodnike, poučujte jih in svarite jih: Sovražnik bdi!

Kranjska hranilnica razpošilja po deželi neke lepake, v katerih izkorišča tudi škofovo neprevidnost. Ti naj bi odvrnili ljudi, da jemljejo denar iz zavoda. Na take limanice bodo sedli samo nevedneži! Vsaka nadaljna kritika se nam zdi nepotrebna!

Narodno gospodarstvo.

Seme od kumar. Kumare naj ostanejo kakor dolgo mogoče na polju. Če so tudi lepo rumene, jih ni treba porezati. Obesimo kumare na solnčen kraj. Če vidimo, da začno gniti, je čas, da vzamemo seme ven in jih damo sušiti.

Počenih zeljnatih glav ne smemo puščati na zeljniku, najboljšje jih je sproti porabljeni v kuhinji, ker za kisanje niso dobre. Če jih je mnogo, jih je najbolje porezati in zakopati na senčnatem prostoru do uporabe.

Špinača se vseje v zgodnji jeseni, Če se vseje prepozno se namreč mlade rastlinice ne morejo ukoreniniti ter zmrznejo.

Strmine s peščeno zemljo se lahko s pridom nasade z orehi. Oreh raste hitro in ne potrebuje posebno dobrih tal.

Hruške naj ostanejo kolikor možno dolgo na drevesih. Dalje se namreč držijo in so tudi mnogo boljše, če so popolnoma zrele.

Duh orehovega listja je zoprni mrčesom. Suho listje lahko uporabljamo v predalnikih proti moljem in mušicam.

Paradižniki se lahko potrgajo, predno popolnoma dozore, ker se prezreli hitro pokvarijo. Ko se začenja rumena barva na sadežu spreminjati v rdečo, jih potrgamo in denemo na sončen prostor, da dozore popolnoma.

O letini. Iz Savinjske doline se piše: Raznega sadja, zlasti jabolk, je tu v izobilju; ljudje ne vedo, kam ž njim. Jabolka, najlepša, prodajajo od 6 do 10 vinarjev kilogram. Za tolkovec in mošt ljudem primanjkuje posode. Vinski mošt se oddaja od 14 do 20 vinarjev liter. — Ajda se je večji del že požela. Sicer ni tako visokostebelna kot druga leta, a čvrstega je zrna. — Klaje za živino bode dosti, čeravno je v tem oziru vsled hude suše kazalo svoječasno dokaj slabo.

Vohrovt. Poznejša vrsta vohrovta, ki se seje začetkom marca in aprila, nam da vohrovt za zimo. Vohrovt v pozni jeseni spravimo v jamo na prostem. Položimo ga s koreninami vred v jamo, ki jo pokrijemo s slamo in zemljo, da so glave popolnoma pokrite. V jami vohrovt postane lepo rumenozelen ter dela še glave. Vohrovt se v jamah ohrani do spomladi.

Po svetu.

Češki premog. Mestni zastop Žižkova pri Pragi je naročil premog, ki ga rabi za mestno elektrarno in poslopja iz rudnikov „Živnostenske banke“, akoravno bi ga bil dobil za 3500 kron ceneje od tvrdke Vainman in Peček. Utemeljil je svoj sklep z izjavo, da Čehi ne smejo naročati pri nemških tvrdkah.

Carjev rokopis. V Peterburgu je izginil rokopis iz carske knjižnice, ki je vreden petstotisoč kron. Car je ukazal, naj se rokopis išče, če bi to tudi stalo veliko denarja.

Rodovitna 100 letna jablana. V Flojgenu na Štajerskem ima posestnik Cajler 100 letno jablano, ki mu je letos rodila za 15 kvintalov jabolk.

Po sklepu lista.

Klerikalci silno zlorablajo državno akcijo za dobavo krme. Sedaj oznanjajo, da se seno dobiva le pri njihovih zadrugah in sicer da ga dobe le tisti, ki so člani teh klerikalnih zadrug. To je seve grda laž. **Deželna vlada je to postopanje označila kot absolutno nedopustno.** Vsak slučaj naj se ji nemudoma ovadi! Napredna županstva in samostojno misleči kmetovalci naj se klerikalcem odločno postavijo po robu!

Deželnozborske dopolnilne volitve so 14. in 22. grūdna.

Loterijske številke.

Trst 10. oktobra	62	19	77	59	51
Praga 14. oktobra	64	49	4	56	55

Na prodaj je **HIŠA** v Rakitniku št. 14,

$\frac{3}{4}$ ure oddaljena od Postojne, z vsemi gospodarskimi poslopji, vse v dobrem stanu s 6 orali njiv in travnikov ter 6 oralov mešanega gozda z vsemi obč. pravicami.

Zglasiti se je pri

IVANU TURK, železniškem čuvaju
nad Rakitnikom.

300 tisoč

lepih, triletnih, smrekovih sadik
ima na prodaj

Krajni šolski svet v Postojni.

Dr. ED. VOLČIČ v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter se dobivajo pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

1. Civilnopravdni zakoni (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnim slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga K 8.—

2. Odvetniška tarifa; določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom, (20 tabel). 1906. Broširano K 1.80

3. Zakoni o javnih knjigah, zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5.60
popolno v platno vezana K 6.—

Ponatisi iz knjige navedene pod točko 3.:

4. Vzgledi predlogov, sklepov in vpisov za zemljiško knjigo; dotična kolkovna in vpisnina. Broširano K 1.—

5. Kolkovna in vpisnina pri zemljiški knjigi. Stenska tabela na močnem papirju K —.60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“,
ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo,** s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —.40

Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah.** 1908. Cena mehko vezani knjižici K —.80

Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev.** 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —.80

Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zlozbi zemljišč.** 1908. Mehko vezano K 2.—

Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari.** 1908. Mehko vezano K —.80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto, proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštnine v gotovini ali poštah.

Pozor!

Pozor!

Travniki in njive!

V sredo, dne 21. oktobra t. l.

bodem prodajal na drobno nekaj travnikov (Sivšček, Bokajnik) na Studencu in na Hraškem v bližini državne ceste potom dražbe. Na travnikih se kosi dvakrat na leto.

□ □ □

Pričetek dražbe na Studencu bode ob
9. uri predpoldne.

□ □ □

Kupnino bode plačati **v 5 letih.** Dražbeni pogoji se zvedo na licu mesta na dan dražbe.

□ □ □

Isti dan se bode dalo tudi nekaj zemljišča v zakup.

Josip Lavrenčič.

posestnik v Postojni.

Svoji k svojim!

Priporoča se častitemu občinstvu pri nakupovanju

jesenskega in zimskega blaga
za ženske in moške obleke
ter drugih potrebščin

slovenska trgovina

pri **„Češniku“**
Ljubljana

Stritarjeve ulice o Lingarjeve ulice

■ ■ ■

Postrežba strogo poštna. Cene najnižje.

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov. Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Želodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Parna opekarna

Jos. Lavrenčiča v Postojni

priporoča **zidake**, vsakovrstno **strešno opeko** in **opeko za tlak** v poljubnih množinah in po nizkih cenah.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
— dopoludne. —

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6%.

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.